PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ

PAMUKKALE UNIVERSITY JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES INSTITUTE

ISSN 1308 - 2922 Sayı/*Number* 7 Ağustos/*August* 2010

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Adına
Doç. Dr. Bilal SÖĞÜT

Baş Editör
Prof. Dr. Ceyhun Vedat UYGUR

İngilizce Düzeltme
Yrd. Doç. Dr. Recep Şahin ARSLAN

Hakemli bilimsel bir dergi olan PAUSBED yılda üç kez yayımlanmaktadır.
Dergide yayımlanan çalışmalardan, kaynak gösterilmek şartıyla alıntı yapılabilir.
Çalışmaların tüm sorumluluğu yazarına/yazarlarına aittir.

Grafik ve Dizgi
Gülderen ÇAVUŞ ALTINTAŞ

Baskı
GENÇASLAN
Dijital Baskı Merkezi
+90 258 261 68 60

Yazışma Adresi
Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rektörlük Binası Kat: 2
Kınıklı Yerleşkesi 20070 Kınıklı – DENİZLİ / TÜRKİYE
Tel. + 90 (258) 296 22 10 Fax. +90 (258) 296 23 47
e-posta: **pausbed@pau.edu.tr**

Danışma ve Yayın Kurulu

Prof. Dr. Ceyhun Vedat UYGUR	Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Ramazan BAŞTÜRK	Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Milay KÖKTÜRK	Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Ali Rıza ERDEM	Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Yasin SEZER	Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. M. Yaşar ERTAŞ	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Aydın SARI	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Nurten SARICA	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Kerim DEMİRCİ	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Kamil ORHAN	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Recep Şahin ARSLAN	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Türkay Nuri TOK	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Saim CİRTİL	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Türkan ERDOĞAN	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Safi AVCI	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Selçuk Burak HAŞILOĞLU	Pamukkale Üniversitesi

Hakem Kurulu

Prof. Dr. Aylin Görgün BARAN	Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Aytül KASAPOĞLU	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Celal ŞİMŞEK	Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Hasan BOYNUKARA	Yüzüncüyıl Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet MEDER	Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet TAKKAÇ	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Nurullah ÇETİN	Ankara Üniversitesi
Doç. Dr. Altan ÇETİN	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Himmet HÜLÜR	Afyon Kocatepe Üniversitesi
Doç. Dr. İ. Hakan MERT	Uludağ Üniversitesi
Doç. Dr. Köksal ALVER	Selçuk Üniversitesi
Doç. Dr. Süleyman İNAN	Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Yunus BALCI	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Abuzer KIZIL	Muğla Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. A.Oğuz ALP	Anadolu Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ertekin DOKSANALTI	Selçuk Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Haldun SOYDAL	Selçuk Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. İsa KIZGUT	Akdeniz Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Lale DOĞER	Ege Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mehmet TEKOCAK	Selçuk Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Nesime CEYHAN	Çankırı Karatekin Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Yücel CAN	Niğde Üniversitesi

Dergimizin bu sayısına gönderilen makaleleri değerlendiren hakem kuruluna teşekkürlerimizi sunarız.

Sekreterya

Recep DURMUŞ

Azize ŞIRALI

İÇİNDEKİLER/*CONTENTS*

Aytekin BÜYÜKÖZER..... **1**
Lagina Hekate Tapınağı'nın Altyapı ve Stylobat Düzenlemesinde Uygulanan Oranlar
The Rates Which are Applied in the Infrastructure and Stylobate Settings of Lagina Hecate Temple

Bülent Cercis TANRITANIR **15**
The Woman Warrıor'da Yemek Kültürü ve Kadın
Women and Food Culture in the Women Warrior

Hande ŞAHİN..... **21**
Türkiye'de İşçi Sınıfının Gelişim Süreci ve Geçmişten Günümüze İşçi Hareketi
The Development Process of the Working Class and the Heritage of the Labor Movement from Past to Present in Turkey

Makbule EKİCİ..... **31**
Lagina Kutsal Alanında Bulunan Sikkelerin Değerlendirilmesi
Evaluation of Coins Found at Lagina Hecate Sacred Area

Mustafa BÜYÜKKOLANCI – Gökçen Kurtuluş ÖZTAŞKIN..... **39**
Selçuk-Efes Müzesi'nde Sergilenen St. Jean Kilisesi'ne Ait Korkuluk Levhaları ve Templon Arşitravları
Parapet Slabs and Templon Architraves from St. Jean Church, on Display in Selçuk-Efes Museum

Olcay ÖZKAYA DUMAN..... **51**
Tarih Bilimi ve Bilgisi Açısından Aydınlanmadan Günümüze Sorularla Tarih Felsefeleri ve Kavrayışları
Questions on Philosophy of History and ıts Concepts From the Enlightenment Period to Date in Terms of History Science and Knowledge

Serkan GÜZEL..... **71**
Meydan Gerçekliği ve Kentsel Cisimleşme
The Reality of Space and Urban Embodiment

Serkan GÜZEL – Mehmet MEDER..... **93**
Toplumsallaşma ve Bireyselleşme Çelişkisinde Öğrenci Evleri
Student's Residences in Contradiction Between Socialization and Individualization

Ünal ŞENTÜRK..... **113**
Değişen Ekonomik ve Sosyal Koşulların Bir Ürünü Olarak Karakter Aşınması
Character Corrosion as the Consequence of the Changing Economic and Social Conditions

Yasemin ER..... **125**
İsauria'da Yelbeyi Kaya Mezarı ve Süvari Kabartması
The Yelbeyi Rock-Cut Tomb in Isauria and Horseman Relief

Zübeyde ŞENDERİN..... **135**
Yusuf Atılgan'ın Canistan Adlı Romanında Bir Anti - Kahraman: Selim
An-Anti Hero in Yusuf Atilgan's Novel Called Canistan: Selim

Pamukkale Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
Sayı 7, 2010, Sayfa 1-13

LAGİNA HEKATE TAPINAĞI'NIN ALTYAPI VE STYLOBAT DÜZENLEMESİNDE UYGULANAN ORANLAR*

Aytekin BÜYÜKÖZER**

Özet

Lagina Hekate Tapınağı, Anadolu'da pseudo-dipteros planda inşa edilen önemli yapılardan biridir. Tapınağın planlanmasında ve yapı elemanlarının stylobat üzerine yerleştirilmesinde Pytheos tarafından temelleri atılan, Hermogenes tarafından geliştirilen matematiksel sistemlere bağlı kalınmıştır. Yapı, derin bir pronaos ile naostan oluşmaktadır. Opisthodomos bölümü yoktur. Dar cephelerinde 8, uzun cephelerinde 11 sütun yer almaktadır. Bu yönü ile o döneme kadar uygulanan tüm yapılardan farklı olarak, uzunluğu ile genişliği arasındaki oran en aza indirgenmiştir.

Korinth düzenindeki tapınakta alt yapı ve stylobat düzenlemesindeki oranlar sütun alt çapı baz alınarak belirlenmiştir. Tapınağın uzun kenarı ile kısa kenarı arasında elde edilen oran, aynı plan tipine sahip tapınaklar arasında şimdilik bilinen tek örneği teşkil etmektedir. Bu sıra dışı oran, yapının erken evresinde in-antis planlı olduğu, sonrasında etrafına peristasisin eklendiği düşüncesini pekiştirmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Lagina, Hekate Tapınağı, Pseudo-Dipteros, Stylobat, Karelaj Sistemi.*

THE RATES WHICH ARE APPLIED IN THE INFRASTRUCTURE AND STYLOBATE SETTINGS OF LAGINA HECATE TEMPLE

Abstract

The temple of Hekate at Lagina is one of the significant structures in Anatolia built in pseudo-dipteros plan. The modular system founded by Pytheos and developed by Hermogenes was used in the planning of the temple and the placing of the structural elements on the stylobate. The structure is composed of a deep pronaos and a naos. There is no opisthodomos in the building. There are 8 columns at the narrow facades and 11 columns at the long facades. In this respect it differs from all the structures built up to that period as it minimizes the ratio between the length and the width.

The rates of the infrastructure and stylobate setting in the temple which is in Corinth style are determined by making them based on lower diameter. The rate between the short edge and the long edge is the unique one among the similar plan types. This extraordinary rate is believed that it was in in-antis plan in its early phase and then the peristasis was attached around it.

Key Words: *Lagina, the Temple of Hecate, Pseudo-Dipteros, Stylobate, Grid System.*

1. GİRİŞ

Antik dönem coğrafyasında Karia Bölgesi'nde yer alan Lagina Hekate Kutsal Alanı, iç Karia'nın önemli kentlerinden Stratonikeia'nın iki kutsal alanından biri olup Stratonikeia'ya 9 km'lik taş döşemeli bir yolla bağlanmaktadır.[1] Günümüzde ise Muğla ili, Yatağan ilçesi, Turgut Beldesi sınırları içinde, Kapıtaş Mevkii'ndedir.[2]

Lagina Hekate Tapınağı yaklaşık olarak kutsal alanın ortasına, kuzeybatı-güneydoğu doğrultuda inşa edilmiştir (Çiz. 1 - Res. 1). Dört tarafı Dor düzenindeki stoalar ile çevrilidir. Güneydoğusunda altar, güneybatısında propylon yer almaktadır. Lagina, 18. yy'dan itibaren pek çok seyyah ve araştırmacının ilgisini çekmiştir. Özellikle tapınağa ait kabartmalı friz bloklarının bulunması, bu ilgiyi artırmıştır. Tapınakta ilk kazı

---

* Bu çalışma, Arş. Gör., Aytekin Büyüközer tarafından hazırlanan "Lagina Hekate Tapınağı'nın Matematiksel Oranları" başlıklı, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde 2006 yılında tamamlanan Yüksek Lisans tezinin bir bölümünü oluşturmaktadır.

** Arş. Gör., Aytekin Büyüközer, Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, KONYA.
aytekinbuyukozer@hotmail.com

çalışmaları 1891 - 1892 yıllarında Osman Hamdi Bey tarafından yapılmıştır. Yaklaşık 100 yıl aradan sonra, 1993 yılında A. A. Tırpan başkanlığında başlatılan kazı çalışmaları sistemli bir şekilde devam etmektedir.[3] Bu çalışmalarda tapınağın büyük bir kısmı açılmış olup (Res. 2), bulunan mimari elemanlar ait oldukları yönlere göre tasnif edilmiştir.

Hekate Tapınağı pseudo-dipteros planda inşa edilmiş olup, 8 x 11 sütunludur (Çiz. 2).[4] Giriş kısmı güneybatı cephede yer alan tapınak, geniş bir pronaos ve naostan oluşmaktadır. Opisthodomos bölümü yoktur.[5] Hellenistik Dönem'in başyapıtlarının aksine, ön cephede anteler arasında Anadolu-Ion (Efes) kaideli ve Ion başlıklı in-antis sütunlar bulunmaktadır. Peristasis sütünları ise Attik-Ion kaideli ve Korinth başlıklıdır. Tapınağın enbablatür kısmında dış cephesi üç fasciaya ayrılmış, bitimine taç profili işlenmemiş arşitrav blokları kullanılmıştır. Peristasis arşitravlarının iç cephesinde, naos duvar arşitravlarının ise dış cephesinde üst fasciaya anthemion işlenmiştir. Tapınağın frizleri, dört yönde farklı konuların işlendiği figürlü betimlere sahiptir.[6]

Entablatür kısmında ise alışılmış Korinth düzenindeki yapıların aksine konsollu geison yerine Ionik geison kullanılmış, Ionik geison diş sırası ile kombine edilmiştir. Pseudo-dipteros planda inşa edilen tapınağın kuzey ve güney cephe alınlığında, üst yapının yükünü hafifletmek amacıyla yapılmış kapı açıklıkları tespit edilmiştir (Çiz. 3).[7]

Hekate Tapınağı beş basamaklı bir podyum üzerinde yükselmektedir (Res. 3). Stylobat seviyesine kadar in situ durumda korunan yapının temel seviyesinin ne şekilde düzenlendiği bilinmemektedir. Ancak tapınağın mevcut durumu podyumun inşası hakkında fikir vermektedir. 1999 - 2002 yıllarında naosta, 2003 yılında tapınağın güneydoğu köşesinde yapılan kazı çalışmalarında, yapının doğal kaya üzerine oturtulduğu anlaşılmıştır.[8] Kot seviyesini ayarlayabilmek için belirli bölümlerde doğal kayanın kesildiği, bazı bölümlerde ise düzgün kesilmiş konglomera bloklar ile desteklendiği görülmektedir (Res. 4). Depremin etkisi ile oluşan dalgalanmalar sonucu güneydoğu köşede açığa çıkan euthynteria blokları, yapının euthynteria seviyesinde de konglomera blokların kullanıldığını göstermektedir. Euthynteria bloklarının üstüne yerleştirilen krepisler mermer bloklardan oluşmaktadır. Yer yer tahrip olan bölümlerde bu mermer blokların peristasis sütunlarının oturduğu bölümlere kadar devam ettiği görülmüştür. Tapınağın pronaos ve pyteron boşluklarında özensiz işçiliğe sahip, çokgen kenarlı konglomera bloklar kullanılmasına karşın,

[1] Stratonikeia'nın diğer kutsal alanı Panamara Zeus Kutsal Alanı'dır. Hanslik-Andree, 1949: 450-456; Bean, 1987: 112-114; Şahin, 1995: 83-86.

[2] L. Robert antik dönemde Lagina'nın Hierakome, burada yaşayanların da Hierakomeli olarak anıldıklarını aktarmaktadır (Robert, 1970: 555-558). Ancak Lagina'da bulunan iki yazıt ışığında buradaki yerleşimin Hierakome değil Koranza olduğu anlaşılmıştır (Şahin, 1973: 187-195).

[3] Kutsal alandaki kazılarda elde edilen veriler için bkz. Tırpan, 1996: 209-228; Tırpan, 1997: 309-336; Tırpan, 1998: 173-194; Tırpan, 1999: 237-256; Tırpan ve Söğüt, 2000: 153-162; Tırpan ve Söğüt, 2001: 299-310; Tırpan ve Söğüt, 2002: 343-350; Tırpan ve Söğüt, 2004: 87-100; Tırpan ve Söğüt, 2005: 371-386; Tırpan ve Söğüt, 2006: 257-270; Tırpan ve Söğüt, 2007: 591-612; Tırpan ve Söğüt, 2008: 387-410; Tırpan ve Söğüt, 2009: 243-266; Tırpan ve Söğüt, 2010: 507-511.

[4] Anadolu'da bu plan tipine sahip tapınaklar, Magnesia Artemis, Chrysa Apollon Smintheus, Aphrodisias Aphrodite, Messa Aphrodite, Sardes Artemis, Alabanda Apollon, Ankara Augustus, Aizanoi Zeus, Ephesos Domitian ve biri Sardes'te diğeri Seleukeia am Kalykadnos'ta bulunmuş olan ve kime adandığı henüz belirlenemeyen tapınaklardır.

[5] Hellenistik Dönem'e tarihlenen Messa Aphrodite, Magnesia Artemis, Chrysa Apollon Smintheus ve Alabanda Apollon Tapınağı'nda opisthodomos bölümüne yer verilmiştir. Geç Hellenistik Dönem'de inşa edilen Aphrodisias Aphrodite Tapınağı opisthodomos bölümünün bulunmaması bakımından, Lagina Hekate Tapınağı ile benzerlik içindedir.

[6] Doğu cepheye gelen frizde Zeus'un doğumu ve yaşamı ile ilgili konular betimlenmiştir. Kuzey frizde Amazonlar ile Grekler arasındaki dostluk anı işlenmiştir. Batıda Tanrılar ile Gigantlar arasındaki savaş (Gigantomakhia) betimlenmişken, güneyde kesin olmamakla birlikte Karialı tanrılar ve onların kentlerinin simgelendiği düşünülmektedir. Frizler için bkz. Chamonard, 1895: 235-262, Plt. 10-15; Mendel, 1912: 428-542; Schober, 1933: 27-54; Junghölter, 1989: 15 vdd.; Webb, 1996: 108-120; Baumeister, 2007: 35-65.

[7] Pseudo-dipteros plan, taşıyıcı sütun sayısının azaltılması nedeniyle üst yapının hafif tutulmasını zorunlu hale getirmektedir. Bu uygulama Ephesos Artemis Tapınağı'nın Hellenistik evresi, Magnesia Artemis Tapınağı (Bingöl, 1998: 24-35) ve Chrysa Apollon Smintheus Tapınağı'nda (Özgünel, 2001: Pln 19) görülmektedir. Hekate Tapınağı'nın hem giriş cephesi olan güney alınlıkta hem de arka cephesi olan kuzey alınlıkta kapı açıklıklarının yer alması, epiphani olayından ziyade üst yapıyı hafifletmeye yönelik çalışmalardır.

[8] Tırpan ve Söğüt, 2005: 371-372.

peristasis sütunlarının oturduğu bölümlerde alt yapının tamamen mermerden oluşması, yapının yükünü taşıyacak olan sütunlar için sağlam bir zemin oluşturma çabasının ürünüdür.

Hekate Tapınağı'nın podyum yüksekliği 1,56 metredir. 5 krepisten oluşan podyumun inşasında antik dönem boyunca uygulanan tek basamak geleneğine bağlı kalınmıştır.[9] Krepislerin inşasında kullanılan mermer blokların uzunlukları değişkendir. Köşelere gelen bölümlerde bloklar dikdörtgen ya da kare kesilerek köşelere uygun biçimde yerleştirilmiştir. Olası kaymaları önlemek amacıyla basamak bloklarının her biri yatayda kırlangıç kuyruğu şeklindeki demir kenetlerle, düşeyde ise dübellerle sabitlenmiştir. Kenetler ve dübeller bir üst basamağın altında kalacak şekilde yerleştirilmiştir. Krepisler, alt sıradan itibaren genişliği azalarak devam eden sistemde inşa edilmiştir. İlk krepis 0,45 m, ikinci ve üçüncü krepis 0,425 m, son krepis ise 0,40 m genişliğindedir. Vitruvius, tapınağı çevreleyen basamakların tümünün aynı boyutta yapılması gerektiğini aktarmaktadır.[10] Hekate Tapınağı'nın basamaklarında uygulanan bu sistem, Vitruvius'un önerisine ters düşmektedir. Basamak yükseklikleri de Vitruvius'un önerisi ile çelişmektedir. Basamak rıht yüksekliğinin 10 inçten fazla olmaması gerektiği düşüncesi Lagina'da uygulanmamış olup, ilk krepis 0,36 m, diğer krepisler 0,30 m yüksekliğinde yapılmıştır.

Tapınağın stylobat döşemi dikdörtgen ve kare bloklardan oluşmaktadır (Res. 5). Stylobat blokları pteron açıklıklarına yerleştirilirken, peristasis sütunlarının oturduğu ilk sıra blokların dışında kalan alan enlemesine üç ana birime ayrılmıştır. Ön ve arka cephe pteronu, antaları karşılayan yan cephenin 3. sıra sütunların başladığı alana kadar iki farklı birim, pronaos ve naos duvarlarının her iki yanında kalan alanlar ise bir başka birim olarak belirlenmiştir. Bu ana birimler ise kendi aralarında ara birimlere ayrılmış ve stylobat bloklarının boyutları ve yerleştirilişi bu düzene göre uygulanmıştır. Peristasis sütunlarının oturduğu bölümlerde ise tüm blok ölçüleri eşit tutulmuştur. Buna göre kaidelerin oturduğu bloklar 1,24 x 1,24 m, bu blokların arasında kalan stylobat blokları ise 1,08 x 1,24 m ölçülerindedir. 1,24 m'lik stylobat blokları üzerine 1,16 m genişliğinde plinthelere sahip Attik-Ion kaideler yerleştirildiğinde, kaideler arasında da yine bir plinthe genişliğine eşit mesafeler ortaya çıkmaktadır. Plinthe genişliği 1 ¼ alt çap, iki plinthe arasındaki mesafe de yine 1 ¼ alt çap olarak belirlenmiştir.

Hekate Tapınağı'nın stylobatında karelaj sistemi uygulanmış olup, plan elemanları bu sisteme göre yerleştirilmiştir. İlk kez mimar Pytheos tarafından Priene Athena Tapınağı'nda uygulanan bu sisteme göre stylobat yüzeyi hayali olarak 6 x 6 ayak ölçüsünde satranç tahtası gibi eşit karelere bölünmüş, bütün mimari öğeler bu kareler göz önünde tutularak yerleştirilmiştir. Hermogenes de Magnesia Artemis Tapınağı'nda aynı sistemi uygulamış olup, karelaj alanlarının ölçülerini aksial aralığa eşit olarak belirlemiştir. Euthynteria seviyesinde 21,15 x 27,90 m[11] ölçülerinde olan tapınak enlemesine 9, boylamasına 12 karelaja ayrılmış, tüm cephelerde ilk karelaj basamakları da içine alacak şekilde uygulanmıştır. 17,75 x 24,50 m ölçülerindeki stylobat üst seviyesi ise enlemesine 7, boylamasına 10 karelaja ayrılmıştır. Karelajlar 2,325 m ölçülerindedir ki bu da Magnesia Artemis Tapınağı'nda olduğu gibi peristasis sütunlarının aksial aralığına eşittir (Çiz. 4). Orta akstaki karelaj, buradaki aksial aralığa uygun şekilde 2,56 m olarak belirlenmiştir.[12] Sütun kaideleri karelajların kesişme noktalarına yerleştirilmiştir. En dışta kalan 0,62 metrelik alan da plinthe genişliğinin yarısı olan 0,58 metrelik ölçüden 0,04 m daha fazladır. Bu 0,04 metrelik ölçü, kaidelerin stylobat kenarından ne kadar içte yerleştirileceğini göstermektedir.[13] Cellanın plan üzerine yerleştirilmesinde de modüler sistem uygulanmıştır. Buna göre naos duvarları, in-antis sütunlar ile peristasis sütunları tapınağın tüm cephelerinde aynı aksa yerleştirilmiş ancak pronaos ile naosu ayıran bölme duvarı bu kurala uydurulmamıştır. Cella, yan cephelerde yer alan 11 sütundan yedisinin aksına yerleştirilmiştir

[9] Vitruvius, tapınaklarda öndeki basamakların her zaman tek sayı olacak şekilde düzenlenmesi gerektiğini, böylece ilk basamağı çıkarken kullanılan sağ ayağın, tapınak seviyesine ulaşan ilk ayak olacağını savunmaktadır (Vitruvius III. IV. 4).

[10] Vitruvius III. IV. 4.

[11] Osman Hamdi Bey tarafından başlatılan ve Edhem Bey tarafından tamamlanan tapınak planında, yapı 21,035 x 28,026 m (Mendel, 1912: 433), Webb'in yayınında 21,30 x 28,00 m (Webb, 1996: 108), Pohl'un yayınında ise 28,02 x 21,30 m (Pohl, 2002: 76, Tab. 1) olarak verilmektedir.

[12] Magnesia Artemis Tapınağı'nda normal sütun aralığı 3,94 m iken, merkezi sütun aralığı 5,25 metredir. Yapının stylobatı karelajlara ayrılırken bu ölçüler baz alınmıştır. Bkz. Hoepfner, 1990: 8-10, Abb. 11; Bingöl, 1998: 30.

[13] Kaidelerin oturduğu bölümlerdeki stylobat bloklarının 1,24 x 1,24 m ölçülerinde olması bunu destekler niteliktedir.

(Fig. 8). Eğer bölme duvarı cellaya ayrılan bu 7 sütundan üçüncü sütun aksına yerleştirilseydi pronaos dönemin modasının aksine daha dar, eğer dördüncü sütun aksına yerleştirilseydi de naos daha dar olacaktı. Uygulanan sistemde naos derinliği, pronaos derinliğinin 1.23 katı (4 : 5) olarak belirlenmiş, böylece daha derin bir pronaos elde edilmiştir.

Stylobatın eninin boyuna oranı 3 : 4'tür yani stylobat genişliğinin 1.4 katı stylobat uzunluğunu vermektedir. Erken Hellenistik Dönem'den itibaren pseudo-dipteros planlı tapınaklarda uygulanan stylobat oranı 1.83 ile 1.55 arasında değişmektedir (Tab. 1). Bu yönü ile Hekate Tapınağı Hellenistik Dönem tapınaklarından ayrılmaktadır.

Hekate Tapınağı, dar cephelerinde 8, uzun cephelerinde 11 sütun yer alan pseudo-dipteros plan tipine sahip bir tapınaktır. Mimar Hermogenes tarafından uygulanan pseudo-dipteros planda inşa edilmiş olması, dönemin modasını yansıttığının göstergesidir. Ancak, Hermogenes tarafından uygulanan ve Vitruvius tarafından da pseudo-dipteros plan için tanımı yapılan[14] 8 x 15 sütun sayısına bağlı kalınmamıştır. Bunun aksine 8 x 11 sütun sayısı ile o döneme kadar uygulanan tüm yapılardan farklı olarak, uzunluğu ile genişliği arasındaki oran en aza indirgenmiştir. Benzer uygulamanın Roma Dönemi pseudo-dipteros planlı tapınaklarda da olmaması, tapınağı bu yönü ile tek kılmaktadır.[15] Hekate Tapınağı'nın kısa kenarlarında 7, uzun kenarlarında 10 adet sütun aralığı elde edilmiştir. Dolayısı ile kısa kenar ile uzun kenar arasında 1 : 1.43 oranı ortaya çıkmaktadır. Bu oran Magnesia Artemis Tapınağı'nda ideal oran olarak kabul edilen 1 : 2'dir. Hellenistik Dönem'in diğer pseudo-dipteros planlı tapınaklarından Chrysa Apollon Smintheus ve Messa Aphrodite Tapınağı'nda 1 : 1.85, Alabanda Apollon ve Aphrodisias Aphrodite Tapınağı'nda 1 : 1.7, Roma Dönemi tapınaklarından Ankara Augustus ve Aizanoi Zeus Tapınağı'nda 1 : 2, Seleukeia am Kalykadnos Tapınağı'nda 1:1.85, Ephesos Domitian Tapınağı'nda 1 : 1.7'dir (Tab. 1). Görüldüğü gibi Hekate Tapınağı, Anadolu'daki pseudo-dipteros tapınaklar arasında en küçük orana sahip bilinen tek örnektir.

Peristasis sütunlarında aksial aralık 2,325 metredir.[16] Bu açıklık 0,93 m olan sütun alt çapının 2.5 katına, plinthe genişliğinin ise 2 katına eşittir. Böylece iki sütun arasında 1,395 m genişliğinde açıklık ortaya çıkmaktadır. Bu da sütun alt çapının 1 : 1.5 katı, yani 1.5 alt çapa eşittir. Sütun alt çapının sütun açıklığına oranı 1 : 1 ½ olarak belirlenmiştir. Bu oran pseudo-dipteros planlı tapınaklardan Messa Aphrodite Tapınağı'nda 1 : 1.82 (1 : 1 5/6), Magnesia Artemis Tapınağı'nda 1 : 1.75 (1 : 1 ¾), Chrysa Apollon Smintheus ve Alabanda Apollon Tapınağı'nda 1 : 1.5 (1 : 1 ½), Aphrodisias Aphrodite Tapınağı'nda 1 : 1.4 (1 : 1 2/5), Ankara Augustus Tapınağı ile Sardes Pseudo Dipteral Planlı tapınakta 1 : 2, Aizanoi Zeus Tapınağı'nda ise 1 : 1.5 (1 : 1 ½)'tur (Tab. 2). Hekate Tapınağı'nın sütun açıklığı, Hellenistik Dönem tapınaklarından Chrysa Apollon Smintheus ve Alabanda Apollon Tapınağı ile aynı orana sahiptir. Dolayısıyla Vitruvius tarafından "kapalı dizin" olarak tanımlanan pyknostylosa[17] uymaktadır. Ancak Vitruvius systylosu tanımlarken kaidelerin tabanları arasındaki mesafenin tabanlara eşit olması gerektiğini aktarmaktadır.[18] Hekate Tapınağı'nda plinthe genişliği ile iki plinte arasındaki mesafenin eşit tutulmuş olması, Vitruvius'un systylos tanımına uymaktadır fakat sütunlar arasındaki açıklığın alt çapın iki katına eşit olmaması bakımından da systylostan ayrılmaktadır. Dar cephelerde ortadaki aksial aralık daha geniş tutulmuş olup, iki sütun arasındaki açıklık alt çapın 1 : 1.75 (1 : 1 ¾) katıdır. Bu da pyknostylos ile systylos arasında bir oranı vermektedir. Bu oran, merkezi sütun açıklığının belirlenmesinde, 0,93 m olan sütun alt çapının ¾ oranında, dolayısıyla 1,395 m olan normal sütun açıklığının ise 1/6 oranında artırıldığını ortaya koymaktadır. Merkezdeki sütun aralarının geniş tutulması Anadolu'da yerleşmiş geleneksel bir Ion

[14] Vitruvius III. II. 6.

[15] Anadolu'daki Hellenistik Dönem pseudo-dipteros planlı tapınaklardan Hermogenes'in başyapıtı olan Magnesia Artemis Tapınağı 8x15 sütunludur. Messa Aphrodite ve Chrysa Apollon Tapınağı 8x14, Alabanda Apollon ve Aphrodisias Aphrodite Tapınağı 8x13 sütunludur. Roma Dönemi'ne tarihlenen Ankara Augustus ve Aizanoi Zeus Tapınağı 8x15, Seleukeia am Kalykadnos'taki tapınak 8x14, Ephesos Domitian Tapınağı ise 8x13 sütunludur.

[16] F. Miltner peristasis sütun aksını 2,36 m, orta sütun aksını ise 2,55 m olarak hesaplamıştır (Schober, 1933: 17; Hoepfner, 1990: 32).

[17] Vitruvius III. III. 2-3.

[18] Vitruvius III. III. 2.

mimarisi özelliğidir.[19] Bu mimari uygulamadaki amaç giriş kısmını belirginleştirmek ve naostaki kapının sütunlarla kapanmasını engellemektir.

Tapınak euthynteria seviyesinde 21,15 x 27,90 m ölçülerindedir. Alt çapın modül olarak alındığı düşünülürse, bu ölçüler 22⅔ x 30 modüle denk düşmektedir. 17,75 m genişliğinde, 24,50 m uzunluğundaki stylobat ise 19 x 26 ⅓ modüle tekamül etmektedir. Bunun 16,25 modülü cellaya ayrılmıştır. Naos içten içe 8 modül uzunluğunda, 7 modül genişliğinde, pronaos ise 6,5 modül uzunluğundadır.

2. SONUÇ

Anadolu'da Korinth düzeninde inşa edilen ikinci tapınak olması bakımından ayrı bir öneme sahip olan Hekate Tapınağı'nda sütun alt çapı modül olarak alınmış ve yapının ölçüleri bu modüle göre belirlenmiştir.

Tapınak, alt yapı ve stylobat düzenlemesinde uygulanan oranlar açısından değerlendirildiğinde, kendinden önce inşa edilen pseudo-dipteros planlı tapınaklar ile kendinden sonra inşa edilen pseudo-dipteros planlı tapınaklardan ayrılmaktadır. Özellikle yapının uzun kenarı ile kısa kenarı arasında elde edilen 1 : 1.4 oranı, aynı plan tipine sahip tapınaklar arasında şimdilik bilinen tek örneği teşkil etmektedir. Bu sıra dışı oran, aynı bölgede yer alan Ion düzenindeki, peripteros planlı Labraunda Zeus Tapınağı'nın 1 : 1.4 oranıyla benzeşmektedir.[20] Labraunda Zeus Tapınağı'nın uzun kenarı ile kısa kenarı arasında elde edilen bu oranın, tapınağın M.Ö. 6. yy'ın sonuna tarihlenen in-antis planlı erken bir evresinin bulunmasından kaynaklandığı önerilmektedir.[21] Lagina Hekate Kutsal Alanı'nda bulunan yazıtlar,[22] M.Ö. 4. yy'a ait peribolos duvarı[23] ile naostaki sondaj çalışmasında ele geçen buluntular,[24] daha erken tarihli bir tapınağın mevcudiyetine işaret etmektedir.[25] Bu nedenle tapınağın eni ile boyu arasında ortaya çıkan bu oranın yapının iki evreli olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Baumeister, P. (2007). Der Fries des Hekateions von Lagina: Neue Untersuchungen zu Monument und Kontext. **Byzas**, 6. Istanbul.

Bean, G. E., (1987). **Karia**: (Çev: B. Akgüç), Cem Yayınevi, İstanbul.

Berns, C. (1998). "Zur Datierung der Tempel in Seleukeia am Kalykadnos und in Elaiussa-Sebaste (Kilikien)" **DM** 10, pp. 135-154, Taf. 36-40.

Bingöl, O. (1998). **Menderes Magnesiası**, Ankara.

Chamonard, J. (1895). "Les Sculptures de la Frise du Temple d'Hekate a Lagina", **BCH** 19, pp. 235-262.

Dinsmoor, W.B. (1975). **The Architecture of Ancient Greece**, London.

Hanslik-Andree, J. (1949). "Panamara", **RE** XVIII-3, pp. 450-456.

Hellström, P. (2007). **Labraunda: Karya Zeus Labraundos Kutsal Alanı Gezi Rehberi**, İstanbul.

[19] Merkezdeki sütun aralarının geniş tutulması Vitruvius tarafından Hermogenes'e verilmektedir (Vitruvius III. III. 8). Ancak bu sistemin Syracusa Apollon Tapınağı ile Athena Propylea gibi erken Dor yapılarının yanı sıra Ephesos Artemis, Samos Hera, Sardes Artemis ve Didyma Apollon gibi Ion tapınaklarında Arkaik Dönem'den itibaren uygulanmış olduğu tespit edilmiştir (Şahin, 2002b: 32-33). Anadolu Ion mimarisi ile özdeşleşen bu uygulama, Korinth düzenindeki Hekate Tapınağı'nda da görülmektedir.

[20] Alinda'da üst terasta yer alan in-antis planlı tapınağın da uzun kenarı ile kısa kenarı arasında 1 : 1.4 oran uygulanmıştır (Ruggendorfer, 2010: 87).

[21] Hellström, 2007: 111.

[22] Şahin, 1982: 1-3, Nr: 501-503; Şahin, 2002a: 1-2.

[23] Erken evreye ait peribolos duvarının kutsal alanın kuzeydoğu köşesinden başlayıp güneye doğru devam eden yaklaşık 10 metrelik bir kısmı görülmekteydi. (Tırpan ve Söğüt, 2005a: 39). 2009 yılında Kuzey Stoa'nın kuzeydoğu köşesinde yapılan kazı çalışmalarında bu peribolos duvarının batıya doğru da devam ettiği tespit edilmiştir (Tırpan ve Gider, 2010: (Baskıda).

[24] 1999 - 2002 yıllarında tapınağın naosunda sondaj kazıları yapılmış, naos taban seviyesinden 1,75 m aşağıya inilmiştir. Dar bir alanda yapılan bu çalışmalarda kül yığınları, kısmen yanmış figürün parçaları, çok miktarda çeşitli renkte cam fal taşları, rozet formunda elbise süsleri, fildişi eserler, yazıtlı steller ve M.Ö. 4 yy başı ile M.Ö. 2. sonu arasına tarihlenen sikkeler ele geçmiştir (Tırpan ve Söğüt, 2001: 301-303; Tırpan ve Söğüt, 2005a: 35). Naosta bulunan yazıtlı stellerden biri M.Ö. 4. yy'ın 2. yarısına (Şahin, 2002a: 1-2) diğeri ise M.Ö. 190 yılından hemen sonraya tarihlenmektedir (Şahin, 2003: 1-7).

[25] Rumscheid ante kaideleri ile başlığının bezeme şeması ve detay formları açısından M.Ö. 300'lerde inşa edilmiş olabileceğini, bu nedenle de sözü edilen bu mimari elemanların eski tapınağa ait olabileceğini ileri sürmektedir (Rumscheid 1994, 138-139).

Hoepfner, W. "Bauten und Bedeutung des Hermogenes", **Hermogeness und die Hochhellenistiche Architektur**, (Ed: W. Hoepfner ve E.L. Schwandner), pp. 1-34.

Junghölter, U. (1989). **Zur Komposition der Lagina-Frize und zur Deutung des Nordfrieses**, Marburg.

Mendel, G. (1912). **Catalogue des Sculptures Grecques, Romaines et Byzantines du Musees Imperiaux Ottomans**, Constantinople I- III.

Özgünel, C. (1990). "Das Fundament des Smintheion", **Hermogeness und die Hochhellenistiche Architektur**, (Ed: W. Hoepfner and E.L. Schwandner), pp. 35-44.

Özgünel, C. (2001). **Smintheion: Troasta Kutsal Bir Alan**, Ankara

Pfrommer, M. (1986). "Bemerkungen zum Tempel von Messa auf Lesbos", **IstMitt** 36, pp. 77-94.

Pohl, D. (2002). "Kaiserzeitliche Tempel in Kleinasien unter besonderer Berücksichtigung der Hellenistischen Vorläufer", **Asia Minor Studien** 43.

Posamentir, R. ve Wörrle, M. (2006). "Der Zeustempel von Aizanoi, ein Großbau flavischer Zeit", **IstMitt** 56, pp. 227-246.

Robert, L. (1970). **Etudes Anatoliennes**, Amsterdam.

Ruggendorfer, P. (2010). "Die Ergebnisse Der Feldforschungen in Alinda" 27. **AST**-III, s. 83-95.

Rumscheid, F. (1994). **Untersuchungen zur kleinasiatischen Bauornamentik des Hellenismus. Beiträge zur Erschliessung hellenistischer und kaiserzeitlicher Skulptur und Architektur**, Bd. 14. P. von Zabern, Mainz.

Schober, A. (1933). Der Fries des Hekateions von Lagina, **IstForsch** 2, Wien.

Şahin, M.Ç. (1973). Lagina'dan (Koranza) İki Yazıt, **Anatolia** XVII, s.187-195.

Şahin, M.Ç. (1982). **Die Inschriften von Stratonikeia** II, IK 22.1, Bonn.

Şahin, M. Ç. (1995). "Two new Hellenistic decrees from Panamara", **EpigAnat** 25, pp. 83-86.

Şahin, M. Ç. (2002a). "New Inscriptions from Lagina, Stratonikeia and Panamara", **EpigrAnat** 34, pp. 1-21.

Şahin, M. Ç. (2003). "A Hellenistic Decree of the Chrysaoric Confederation from Lagina", **EpigrAnat** 35, pp. 1-7.

Şahin, M. (2002b). **Anadolulu Bir Mimar: Hermogenes**, İstanbul,

Tırpan, A.A. (1996). Lagina Kazısı 1993-1994, 17. **KST**- II, s. 209-228.

Tırpan, A.A. (1997). Lagina Hekate Temenosu 1995, 18. **KST**- II, s. 309-336.

Tırpan, A.A. (1998). Lagina Hekate Propylonu 1996, 19. **KST** -II, s. 173-194.

Tırpan, A.A. (1999). Lagina Hekate Temenosu, Propylon ve Altardaki Kazı Çalışmaları 1997, 20. **KST**-II, Ankara, 1999, s. 237-256.

Tırpan, A. A. ve Söğüt, B. (2000). Koranza Kazıları 1998, 21. **KST**- II, s.153-162.

Tırpan, A. A. ve Söğüt, B. (2001). Lagina Hekate Temenosu 1999 Yılı Çalışmaları, 22. **KST**-II, s. 299-310.

Tırpan, A. A. ve Söğüt, B. (2002). Hekate Temenosu 2000 Çalışmaları, 23. **KST**- II, s. 343-350.

Tırpan, A. A. ve Söğüt, B. (2004). 2002 Yılı Lagina Kazıları, 25. **KST**- II, s. 87-100.

Tırpan, A. A. ve Söğüt, B. (2005). **Lagina**, Muğla.

Tırpan, A. A. ve Söğüt, B. (2005). Lagina ve Börükçü 2003 Yılı Çalışmaları, 26. **KST**- I, s. 371-386.

Tırpan, A. A. ve Söğüt, B. (2006). Lagina ve Börükçü 2004 Yılı Çalışmaları, 27. **KST**-II, s. 257-270.

Tırpan, A. A. ve Söğüt, B. (2007). Lagina ve Börükçü 2005 Yılı Çalışmaları, 28. **KST**-II, s. 591-612.

Tırpan, A. A. ve Söğüt, B. (2008). Lagina ve Börükçü 2006 Yılı Çalışmaları, 29. **KST**-III, s. 387-410.

Tırpan, A. A. ve Söğüt, B. (2009). Lagina ve Börükçü 2007 Yılı Çalışmaları, 30. **KST**-IV, s. 243-266.

Tırpan, A. A. ve Söğüt, B. (2010). "Lagina, Börükçü, Belentepe ve Mengefe 2008 Yılı Çalışmaları", 31. **KST**-III, s. 505-527.

Tırpan, A. A. ve Gider, Z. (2010). "Lagina ve Börükçü 2009 Yılı Çalışmaları", 32. **KST**, 24-28 Mayıs 2010, İstanbul (Baskıda).

Tırpan, A. A., Gider, Z. ve Büyüközer, A. (2010). "The Temple of Hekate at Lagina", **International Congress Dipteros und Pseudodipteros**, 13-14 Kasım 2009, Regensburg (Baskıda).

Topçu, Ç. (1981). "Seleukeia (Kalykadnos) 1980 Kazı Çalışmaları", 3. **KST**, s. 49-51.

Vitruvius (1998). **Mimarlık Üzerine On Kitap**, Çev: Suna Güven, İstanbul.

Webb, P.A. (1996). **Hellenistic Architectural Sculpture: figural motifs in western Anatolia and the Aegean Islands**, London.

Tablo 1: Pseudo-dipteros planlı tapınaklarda uygulanan sütun sayısı, euthynteria ve stylobat oranları

Tapınaklar	Düzen	Sütun Sayısı	Oran	Stylobat	Oran	Euthynteria	Oran
Lagina Hekate	Korinth	8x11	1.43	17,75 x 24,50	1.4 = 8 : 11	21,15 x 27,90	1.3 = 3 : 4
Messa Aphrodite	Ion	8x14	1.85	22,214 x 39,974	1.8 = 5 : 9	23,75 x 41,52	1.75 = 4 : 7
Magnesia Artemis	Ion	8x15	2	31,56 x 57,86	1.83 = 5 : 9	41,00 x 67,30	1.65 = 3 : 5
Chrysa Apollon Smintheus	Ion	8x14	1.85	22,39 x 40,27[26]	1.8 = 5 : 9	30,70 x 48,70	1.6 = 5 : 8
Alabanda Apollon	Ion	8x13	1.7	22,02 x 34,25	1.55 = 2 : 3		
Aphrodisias Aphrodite	Ion	8x13	1.7	19,94 x 32,57	1.63 = 3 : 5		
Ankara Augustus	Ion	8x15	2			36,00 x 54,82	1.5 = 2 : 3
Ephesos Domitian	Ion	8x13	1.7			23,97 x 33,82	1.4= 5 : 7
Aizanoi Zeus	Ion	8x15	2	21,35 x 36,59[27]	1.70 = 3 : 5	35,48 x 53,28	1.5= 2 : 3
Seleukeia am Kalykadnos	Korinth	8x14	1.85	21,80 x 39,20[28]	1.8 = 5 : 9		
Sardes Pseudodipteral Tapınak		8x15	2				

[26] Pullan tarafından yapılan çalışmalarda stylobat ölçüsü 74,08x132,670 feet (22,57x40,43 m) olarak verilmektedir. C. Özgünel kazıları sonucunda ise stylobat ölçüleri değişmiştir. Bkz. Özgünel 1990, 37.

[27] Dinsmoor 1950, 340, Appendix 1.

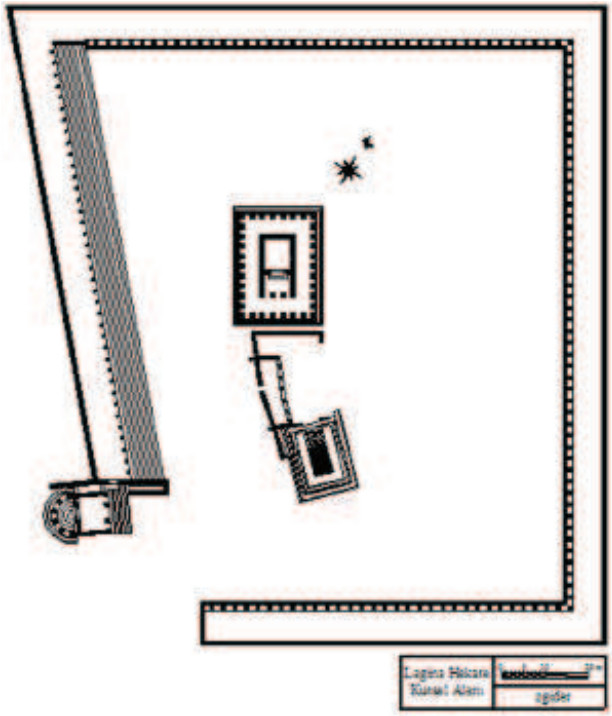
[28] Berns 1998, 138, Abb. 2-3. Ç. Topçu stylobat ölçülerini 21,82 x 39,20 olarak vermektedir (Topçu 1981, 50).

Tablo 2: Pseudo-dipteros planlı tapınaklarda uygulanan sütun aralığı ve oranları

Tapınaklar	Alt çap	Aksialite	Oran	Sütun Aralığı	Tarih
Lagina Hekate	0,93	2,325 2,56	0,93 : 1,395 = 1 : 1 ½ = 2 : 3 0,93 : 1,63 = 1 : 1 ¼ = 4 : 7	Pyknostylos	M.Ö. 2. yy sonu - 1. yy başı
Messa Aphrodite	1,05	2,96	1,05 : 1,92 = 1 : 1 $^{5}/_{6}$ = 5 : 9		M.Ö. 300[29]
Magnesia Artemis	1,43	3,94 5,25	1,43 : 2,51 = 1 : 1 ¾ = 4 : 7 1,43 : 3,82 = 1 : 2 ⅔ = 3 : 8		M.Ö. 2. yy
Chrysa Apollon Smintheus	1,17	2,93	1,17 : 1,76 = 1 : 1 ½ = 2 : 3	Pyknostylos	M.Ö. 2. yy ortası
Alabanda Apollon	1,12	2,80 3,07	1,12 : 1,68 = 1 : 1 ½ = 2 : 3	Pyknostylos	M.Ö. 2. yy'ın 2. yarısı
Aphrodisias Aphrodite	1,08	2,59 2,89	1,08 : 1,51 = 1 : 1 $^{2}/_{5}$ = 5 : 7 1,08 : 1,81 = 1 : 1 ⅔ = 3 : 5		M.Ö. 1. yy
Ankara Augustus	1,01	3,03	1,01 : 2,02 = 1 : 2	Systylos	Augustus Dönemi
Sardes Pseudodipteral Tapınak	0,886	2,659	0,886 : 1,773 = 1 : 2	Systylos	M.S. 1. yy'ın ortası
Aizanoi Zeus	0,99	2,51 3,11	0,99 : 1,52 = 1 : 1 ½ = 2 : 3 0,99 : 2,12 = 1: 2 $^{1}/_{7}$ = 5 : 11	Pyknostylos	M.S. 92[30]

[29] Tapınağın tarihi ile ilgili çeşitli görüşler bulunmaktadır. M. Pfrommer, mimari bezemelerinden hareketle yapıyı M.Ö. 3. yy'ın ortalarına (Pfrommer 1986, 77-94), F. Rumscheid ise M.Ö. 340-320 yılları arasına (Rumscheid 1994, 59-70, Taf. 94-96), W. Hoepfner ise yapıda kullanılan bazı tekniklerden hareketle M.Ö. 300 civarına tarihlemektedir (Hoepfner 1990, 7).

[30] Son dönemlerde yapılan çalışmalar ile yapı Flaviuslar Dönemi'ne, M.S. 92 yılına tarihlendirilmiştir. Bkz. Posamentir-Wörrle 2006, 245-246.

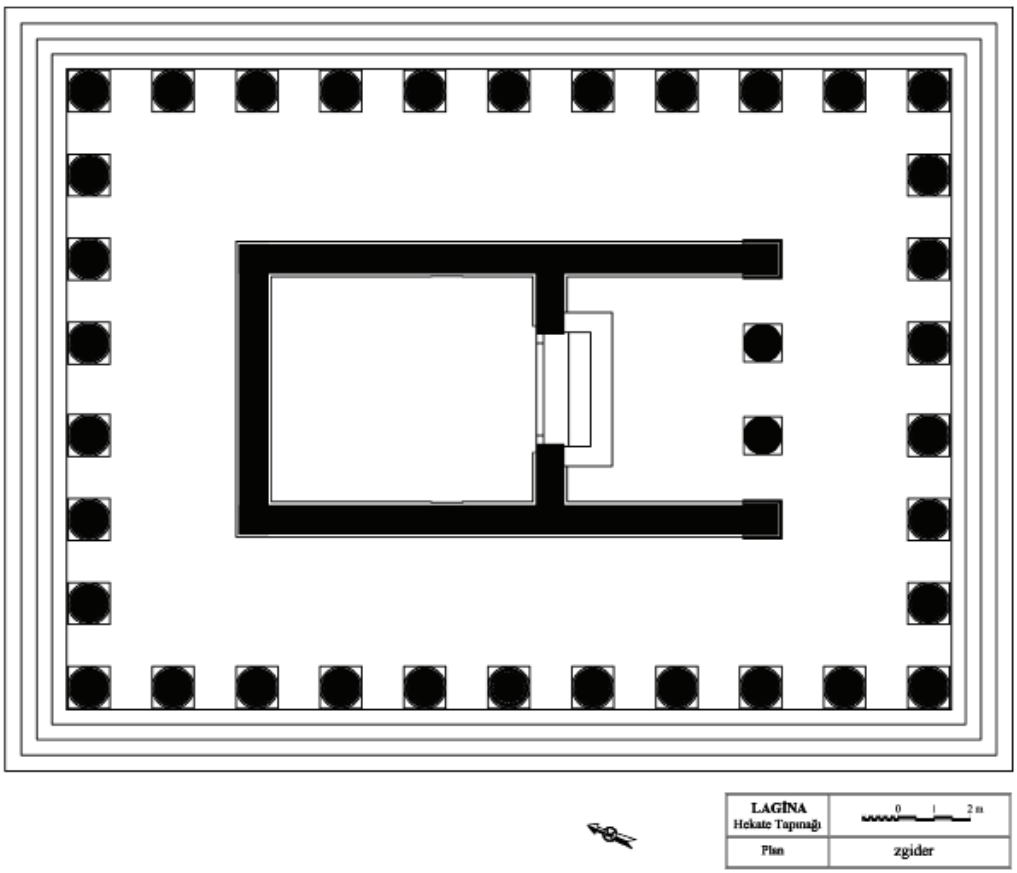
Çizim 1: Lagina Hekate Kutsal Alanı'nın Vaziyet Planı

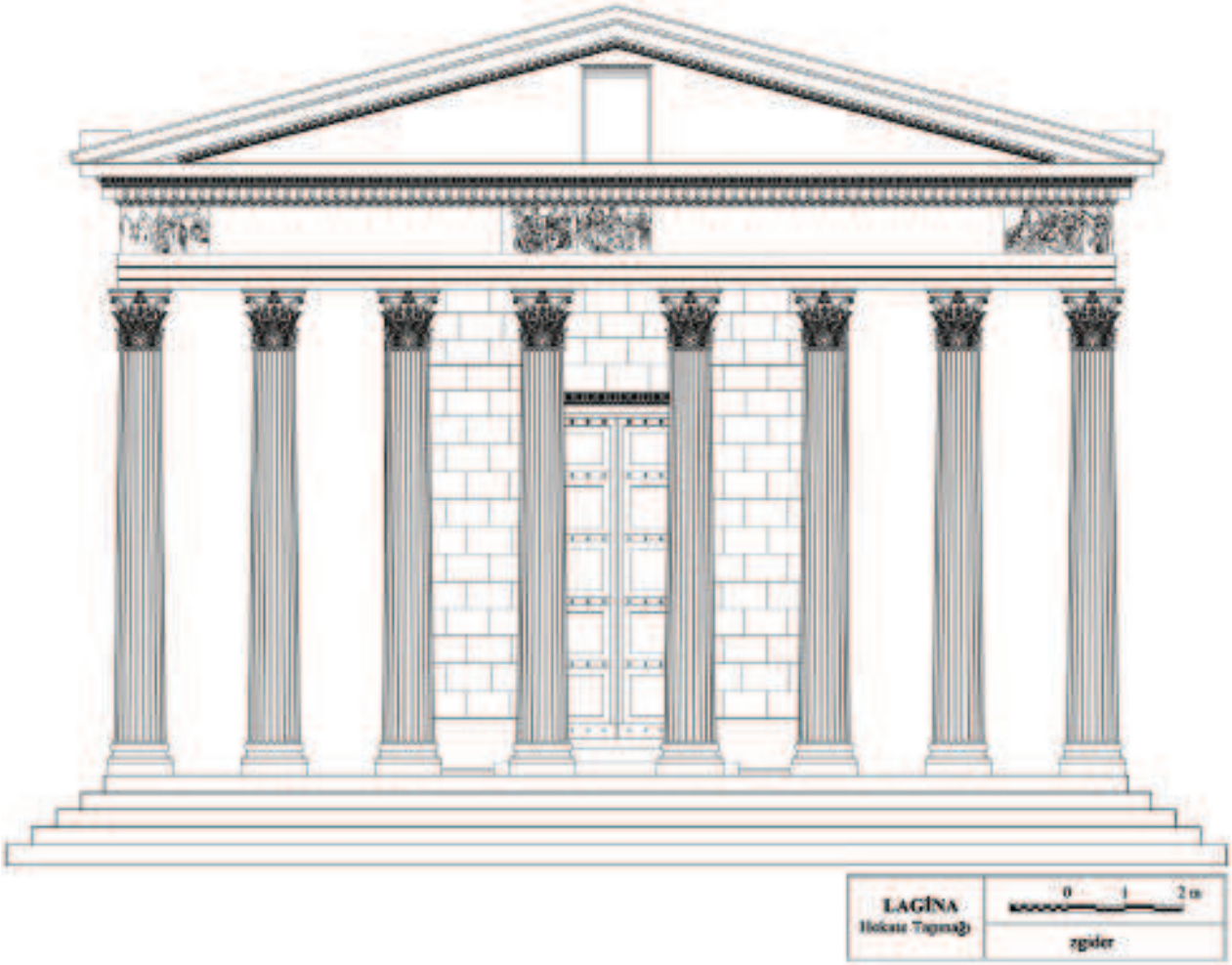
Resim 1: Tapınak ile Altarın Konumu

Resim 2: Tapınağın Kazı Sonrası Durumu

Çizim 2: Tapınağın Plan Restitüsyonu

Çizim 3: Tapınağın Ön Cephe Restitüsyonu

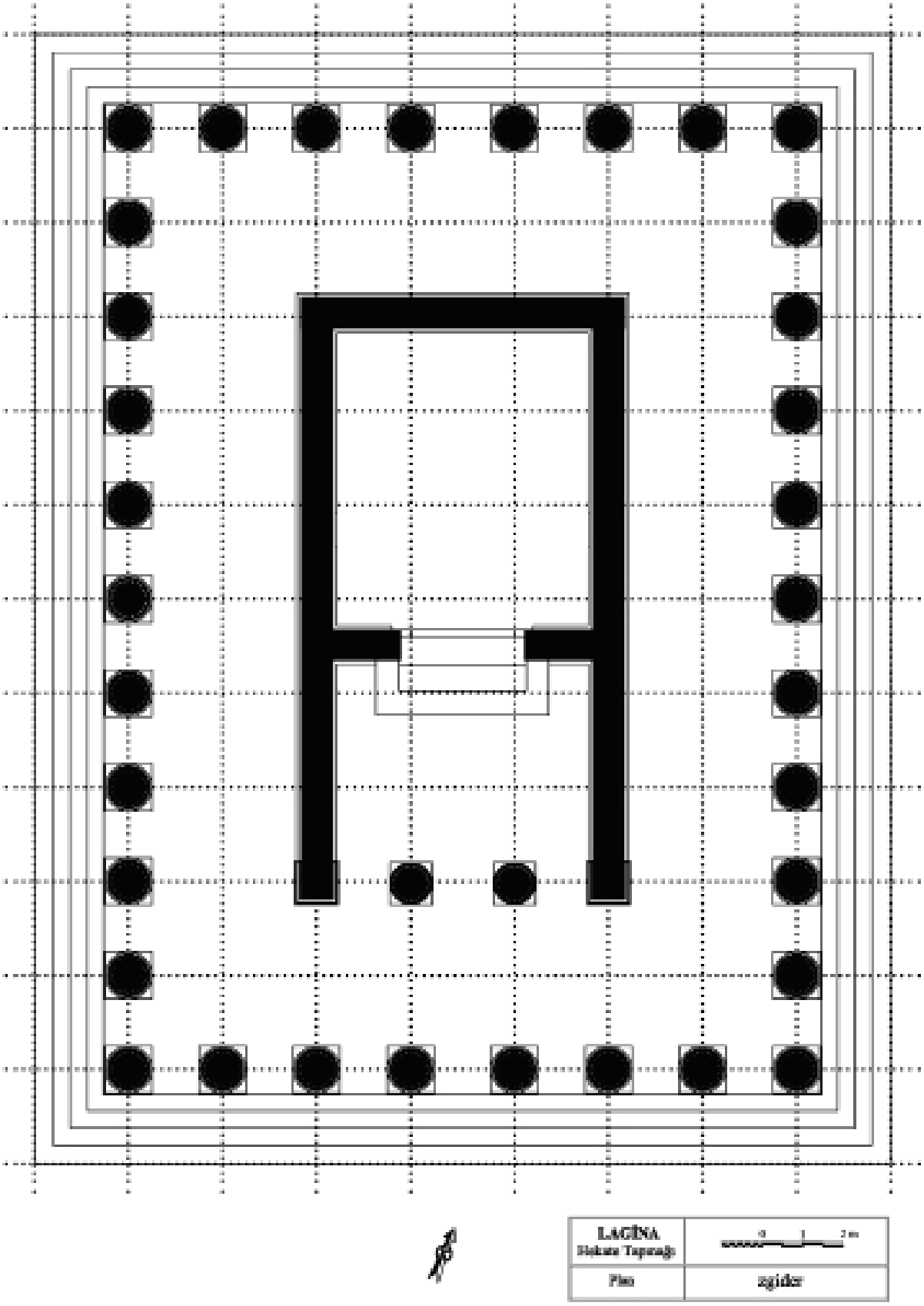
Resim 3: Tapınağın Podyumu

Resim 4: Tapınağın Alt Yapısında Kullanılan Konglomera ve Mermer Bloklar

Resim 5: Stylobatın Mermer Döşemi

Çizim 4: Stylobatta Uygulanan Karelaj Sistemi